

PAPÈR GRACIÒS (*LO MILLÒR QUE à EIXIT*
de sta mà) en que un Llauradòr, suponènt parla da-
 vant dalgunes Senyores de Valencia, hon aurà tam-
 bè un Dotòr de Llèys, parla primer en èlles, y après
 lisa al Dotor un informe, ab los termens Fa-
 cultatius corrompùts, com èlles los di-
 huen. Any 1745.

D. L. M. L.

A Ra vã; per llèu ador! Tinguen ses gallardes Belleès bones
 vesprades, quem folgue mòlt de veure eixos lluminants
 Llu-

Llucers, puix estich tan gojòs d'averles trobat; que si nom
afluixe per darrere la tirèta dels sarahuells, recele quem re-
bente algun supòr, y feslayen vostès, mis Senyores.

Y nos cosa destranyar puix lo rosì quen mirar
meficione à los mercès, la Egua, nos possa encès,
gèns val pera treballar.

Què diràn de la comparança? Mis Senyores, nosaltres no
tenim lletres, ni gastèm les primoreles del Pixavins Notaris
enrandats, que per mantindre la peluca, y golilla, compren
dos dinerets de semola, y caguen clar com laygua que ix del
pou. Captellèu, bon Llaurador! ques torcal cul en una panò-
lla, à pel, y à repel; y nols Pòllisòns de Valencia, en un
trosèt de tafatà, per torcarsel ben blanèt, y sempastren tota
la mà.

Mis Senyores los Llauròns y aixì en les conversacions,
sòm mòlt plans en lo parlar, nunca gastèm mes rahons,
que si anarem à cagar.

Deixèm episodis ara, y entrèm à contar suceffos, pera di-
vertir lumòr, puix yo sè que sòs mercès shan *descarramallar*
doirme. Dasí à tres mesos tenim en lo meu Poble festa gros-
sa: hià corregüdes, y ballades: si sòs mercès me volen hon-
rar en vindre, faré una olla de carabaça, nabs, y les tres
carns; que son carn de Bou: carn de Majo: y carn de Porch:
nos poslarà mes que si sòs mercès foren de casa, una bona
voluntat.

Mis Senyores lo Llaurò y fens fer lo fanfarrò,
no embida jamès de fals, sab mòlt bè en una ocasiò
gastarse quatre reals!

Sagranillat, mis Senyores! què toves! què contentes! y
què garifes sauràn possat sòs mercès de que un Llaurò del
mèu pergèny haja vengut à parlarles: y requebrarles! què dolç
es aço pera ses Deyrats! Sòs mercès, mis Senyores, sols en
quatre coses resten contentes, y tenen lo dellit complit; mes
que la panja ho plore: que sòn *gales: libertat: hermosura: y*
credit. Lo que entre totes les coes, y tobre totes les coses
desta vida desigen sòs mercès: que puguen anar ben vestides,
y emperrifollades; perquels simplèts vingen à ferles mil ren-
dimènts, *Madama? à los pies de ustè. Està sò mercè feta un ro-*
sicler. Que les deixen anar hon vullen; puix totes sòn irogèress;
y si les oprimixen, tot vá à la barra. Que les tinguen per
her-

hermòses, encará que sien lleiges; puix això les plau mòlt. Y que les crèguen en quant diuen: y may falta qui les aplaudix en tot. Açò es la bufa del Mòn: lo respecte humà: la contemplació: la adulança: que volen fer veritat la mentira; la ficció realitat: la sombra Sol: y lo blanch nègre.

Les senyes, ò les paraules, y perque no siguen maules,
à voltes solen ser sobres, ni reste la cosa taules,
lo que importa són les obres.

INFORMACIÒ QUE LI FÀ A UN DOTÒR de Llèys, cert Llauradòr.

A Ra và, mi Senyor, já que sò mercè parèix home agarrat en açò del negoci; vull dir: que com es *Albocat*, y tèn bona *despedidèra* en la *Cutispudencia*, aurè dendumen un parèr de sò mercè, supost que la fortuna mha vengut à les mans en parlarli.

Puix aquèll qui la ocasiò ò es home de cap redò,
deixa perdre quant li vè, ù per mòlt và, ò fanfarrò,
no sab lo que li convè.

Primerament, ha de sabèr sò mercè quel meu Poble està fet un *buturi*, sobre la causa que per lo *climen* li ha mogut la *Gordeta de Llopis*, à mon germà *Quelo Forròl*. Bè que per lo present està *suspendedit* lo plèt, perque shan *entrabesat* unes grans *Presones*, mòlt entrèses en la *Taulogia*, y el *Morràl*, à fi *daubiar quistions*: y han oferit, que sil negoci senredra entre les Parts, y èlles vehuen que fallarga mafa, li pegaran un tall al negoci: y à mi això nom tèn conte, que ho *reperne*.

Y així sòch de parèr yo profeguint la pretensió:
que passe el negoci avant, y aquèll qui tinga rahò,
ixca en la *fehua triumphant*.

En si yo he près això mòlt à dènts, já mhan *trafallat* tots los *isturmènts*, pera poder disputar. Tambè he fet traure dos *Itims* dels *alventaris* de mon avj. Lo hu hon consta dels meus *aliaments*, y com ma avia resta *fretuaria*. Laltre de dos quadros quem *llaga*: que són: *Lafoll de Pilatos*: y la *Inocencia de Herodes*: tan bons quadros, com sò mercè haja vist: y com yo tinch bastants *defectes* pera satisfer lo treball, confie que

sò mercè cuidarà mòlt del meu negoci. Perque

Gran cuidado el Meje tè, del malalt qui paga bè:
diu un adage vulgar, per cert que quil componguè
gèns bobo deuria estar.

Sha de supondre també, que lo meu oncle (*bon pos baja*) en la sua *radèra indisposició* testamentaria : (*que manà en lo Itim del funeral, fóra soterrat lo seu cos, baix lenllosat del pesebre de la cavallerisa, perque era invocació promessa: que no deixaren anar en lo soterrar dengun gòs dajuda, per ser mal agüero: y que à set dies soterrat vingueren tots sòs parènts, fins lo quint grau, en puntes dorinals rancis, à raure la sepultura, y miraren si avia refucitat:*) me deixà un grandíssim llagat: y encara que feu en après *culdeciri*, y mel *rebolcà*; fonch *nuble*: perque *sine legitima causa onclius non potest rebolcare testamentum. Codice de Desbaratibus §. de Naulitate.* No es aço cert mi Senyor?

Dèu me done la contenga, perque millòr me defenga,
quant haja de disputar, en qui à mi mòlt bè mentenga,
puix es lo demès rabiar.

Sha de supondre així matèix, quel mèu amat, y revol-
güt avi (*de forçòs recort*) com tenia les potencies obertes,
deixà en lo seu *radèr* testamènt, fet refills; que vol dir nèts:
y à mi entre èlles. Nos *anstituí* herèus igualmènt: com així ho
reça la *causola pereditoria*, treta del *Patracol* del Notari rebe-
dor. Se féren *alventaris*, hon consta de mòlts bèns *utrals*; per-
que no èren de mon avi.

Tè mòlta dificultat y per cert, y veritat,
aqueste informe, Senyor, que si sò mercè apurat
deixal punt, es bon Dotòr.

Sha de supondre també, com laltre dia *maixecutaren* per sis
ainulitats vençudes, ques dehuen del rèch, à la cequia de *Fa-
bàra*, que té sobre les terres que *pertenim*, *llabúisme*, y *fati-
ga*. Vingùè *laixecució* à ma casa, mi Senyor, à temps que esta-
va feta un *llaborinto*: perque ma mullèr fenyia: yo avia fet
matar lo baconèt; que li asegure estava tan llosà, com sò
mercè, en salut: y ma nòra avia acabat de parir. Considère
sò mercè siltariem ocupats! y el Pollòs del Notari, sens mou-
reli à llastima los negocis en questavem, *tarbà laixecució*: y ma
mullèr encara queslayada, *sauposà* de corregüda. Lo *Percura-
dor alversari*, ha fet tan gran escandàll, que traguè en net tot
lo contengüt en les *Cartes Patrimonials*, quem atorgarem ans
del

del meu *sospòsori*. Avèntli fet á ella part de pago del dot, los bens *Inferndals* que restaren fora, mels han venut. Yo claví una *potesta*, y ara vull *avocarme* en un *racors*, pera quem ho declaren per *nubol*.

Y aço es cosa natural,   està obligat cada qual,
que es cert à buscar remèy   per mòlt que tinga cabal,
puix ho dicta així la Llèy.

Es de supondre del mateix modo, que *pertenent mosaltros* la divisio, y partició, mon germà *Badòro*, que fonch Escolà del Lloch, *consucà* sòn matrimoni en *Tamburcia Escalatagèrgues*, la Gica mes bèn agarrada, que avia en tot lo Poble

Perque era grossa, y quadrada   y estava tan bèn formada,
tom la Torre del Castell,   que ella en la ladre nugada,
llaurava com un parèll.

Bès conèix era refeta, y dhossos també formada, puix no podentia faltar, en la comú menjada, de bona olla à mig dià, y à la nit, de carabaça, nabs, y fesols, li possà al dit *Badòro*, mon germà, una *distancia* per la Curia, *pertenent descantellar* lo casori. Yo responguí à la sua *distancia*, en nom de *Percuradòr* de mon germà, alegant se fés *vasura*, en una *samaría* de testimonis: y constant en lo necessari, se declarás per *inserta* la dita *distancia*: y també que no porceia *por nunc*, la *desllocació* del matrimoni. Se féu la *Parvisió* de *Antumetur*. Li acusí les *contusamies* per *apremits*, y en *rebledia* guanyí el plèr; puix ixquè la sentència à mon favor, en unòn de llatinades; y que ma cunyada tornàs en companyia de *Badòro*, sots pena de *escomunicatione iso fato currenda*.

Y la *Tamburcia* parà   que sense plomes restà,
com lo *Galièt de Morò*   per mes que cacarejà,
blasonànt de fanfarrò.

Es lo cas ara, mi Senyor, questant *mosaltros* pera partirnos de bona fé la herencia, el germà mes gros, com à home unflat, diu que vol heretarho tot: yo responch, que sòch primèr, com à mes gran: laltre fá resistència, com a mes forçut, puix diu que per la força à èll li *pervè*: laltre *pertèn* que à èll li toca, perque Naturalèa el tocà à èll, puix naixquè en tres cames, y que això era senyal *perternaturòs*, y que contenia algun *pordigi*: poro laltre :-

Jà li he dit a sò mercè   escoltem per llèu mòlt bè,
quel punt tè dificultat: y veja qui rahò tè,

per:

perquè serà bèn pagat.

Es lo cās, mi Senyor, quel primer diu com à èll li tocā heretarho, per lo Far: yo déch ser lo *perferit*: laltre com no estan vèll, calla: poro laltre: - Así entra la *quistiò*.

Es de modo mi Senyor,
que una cosa es ser *Lletrat*,
y altra cosa es ser *Dotòr*:
este es timbre de llaòr,
y aquèll contè habilitat.

Quen un cas de confusió
se vèu clar lantenimènt:
perque per la expedició,
dihuen homens de rahò,
aì està lo inteligènt.

Sha dentèndre per *Lletrat*,
no aquèll qui llig en lo *Drèt*,
sinol qui ben reflectat
tè lo sentit apurat
del si pera que sha fèt.

Salcança per la prudencia
la Art de bèn Abogar:
se defèn també en la Cencia:
y en la ment, y la experiència,
se sab lo *Drèt* aplicar.

Pera en un plèt bè lliurar,
tindre Justicia es primer:
saberla après demanar:
y qui la faça encontrar:
jà està tot lo menester.

Què dirà de la advertència?
no tinch bon cap, mi Senyor?
no dich paraules de Cencia?
no parèix que ma presència
es mes que de Llauradòr?

Puix si yo descapdellàra
tot quant tinch en lo servèll,
pot ser vostè sadmiràra,
y també quem respectàra
per Llauro de gran penèll.

Mes já que à la mà ha vengut,
un poch saurà de llograr,
perque si un home fíl mùt,
no podrà ser conegut
si entèn, ò no, bè parlar.

Com sò mercè *Graduat*
està de Lleys, y es *Dotòr*,
jà te la capacitat
de poder ser llaureat,
en Juje, ò en *Affessor*.

Per si es cas q̄ ho bè à llograr,
li vull à vostè advertir,
lo precis que ha de observar
pera en Juje bèn obrar,
y fama de just tenir.

Oixca à tots ab gran pacencia
(no tè que saberli mal)
dòne en Justicia sentencia:
corrixca al mal ab pacencia:
que aço es ser Juje cabal.

Si com á Juje pietat
no haguès, y ois impaciènt,
corrixquèra en vanitat,
sentenciant dapasionat,
será Juje indignamènt.

Dons si per contemplació
profit, amor, ò avaricia,
no fá lo que es de rahò,
serà sa condenació,
y sòn Fiscal la Justicia.

Y els qui contemplats serán;
sentlos blana la farina,
après se li girarán,
y en un tòll, lo deixaràn
venintli per èlls ruina.

Aço

Aço del Mon ; mi Senyor,
es tot ayre , bufa , y vent,
tenen per home dhonor,
de cencia , llustre , y primor
à aquèll sols qui vol la gènt.

Hià en los Pobles Llauradors
que hagueren fer bons *Lletrats*,
y en les Ciutats hià *Dotors*,
quencara en los *servidors*
no mereixen fer sentats.

Yo sò un pobre , mi Senyor,
quen mon Poblèt arrimat
estich , sense fer remòr
y tinch alguna primòr
en coses dhabilitat.

Mes com no està coneguda
ma lletra , y ma becerola,
ni la fortuna majuda,
la gènt casi nom saluda,
perquem vèu anima sola.

Es veritat , mi Senyor,
que la gènt que això fá així,
fino la gènt de *Baci*.

Tornant al cas , mi Senyor , de les *pertensions* questavents
puix aquesta digressió me la féta la *Musa* , questà enujada en
los Afens : dos de mos germans renunciaran , perque com venè-
ren lo *Burro* , y saturaren los diners , los ha agafat *escurpol* , y
no volen fer tir à la herencia : les terres hui en dia no hià qui
les *desfruyte* : si sò mercè fera que yo en lo *interum* cobràs lo
perduete , de bona gana *atorgaria* apoca *definitiva* , y tot en aço
serà clos. En si sò mercè paréix per ara resta prou *incapacitat*
desta materia : yo men vaig à segar erba : altre dia tornaré
per la resolació de sò mercè , quen la satisfació li promèt serà
atès.

Perque sòch home garbòs,
y en lo que fas treballar,
com si Conde , ò Marquès fós,
se portarme generòs,
y lo que siga pagar.

Quant més un hom se vorà
fer en moltes coses destre,
lo Mon lo perseguirà,
finsa quel menysprearà,
volentli posar cabestre.

Home es de capacitat
qui molts llibres ha lligit;
alguns Regnes caminat:
treballs molts baja passat:
y està en negocis curtit.

Uns saben allo que fan:
altres fan allo que saben:
y aquells qui mes curts estan
de cencia , mes los voran
que de tot saber saberen.

Altres tot ho van notant;
sens fer mes conversació
que la dent à tot clavant:
y encara à cascù avriguant
si està sancèr , ò capò.

nos daquela de primòr
que sab materies damor,

Y així estudie sò mercè
lo punt que li he referit:
que ailà als cadarços que vé
en lo que dèga , sabrè
pagarli , y serli agrait.

DECIMA.

EN tants papèrs de Llaurò
com desta *Musa* han eixit,
jà aurà el curios advertit
hià, entre bulla, erudiciò:
mòlt plaèr en la invenciò:
bella norma en lo parlat:
en lo escrit bèn puntuat:
en los versos gran corrent:
y en lo tocant al accènt
mes que tots sha senyalat.

F I.

